

Innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip isumaqatigiissutaata atuutilersinneqarnissaa kiisalu isumaqatigiissutip atuutilersinneqarnera Innarluutillit pillugit Iisimasaqarfik Siunnersuisarfillu (IPIS)-imit alapernaarsorneqassasoq pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartuni aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Inatsisartut pineqartumi ineriartorneq pillugu ukiumoortumik nalunaarummik pissarsisinneqartassapput.

(Inatsisartunut ilaasortaq Karl Lyberth, Siumut)

Akissuteqaat

(Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Karl Lyberthimut qujanaq, suliassaqarfik maannakkorpiaq sammisaasoq pingaaruteqartorlu, Naalakkersuisunilu salliutitassatut eqqumaffigisarput, innersuummagu.

Naalakkersuisuni nuannaarutigaarput, inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannut Kalaallit Nunaata ilaaginnarnissaa pillugu ataatsimiinnermi matumani kingusinnerusukkut aalajangiinissamut periarfissaqarnerput. Suliassaq pingaaruteqartuusooq tamatsinit tamakkiisumik eqqumaffigineqartariaqarpoq. Isumaqatigiissummut ilaanissatsinnik aalajangiinitsigut takutissavarput, Kalaallit Nunaat nunaasoq innarluutillit pisinnaatitaaffiinik pingaartitsisoq.

Taamaammat Naalakkersuisuni nuannaarutigivarput, innarluutilinnut tunngasuni kina nakkutilliisuussanersoq kinalu suliniutinik siuarsaasuussanersoq tapersersuisuussanersorlu pillugit oqallinnissamut periarfissinneqaratta. Aammattaaq Naalagaaffiit Peqatigiit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaata nassuiaatitaa ataatsimiinnermi kingusinnerusukkut agguanneqassaaq, nassuiaammi allaaserineqarput suliniutit, Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffiit Peqatigiit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaanni piumasaqaatit piviusunngortikkumallugit isumagisariaqagaat.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni artikel 33, imm. 2-mi aalajangersarneqarpoq:

Naalagaaffiit isumaqatigiissummut peqataasut ataasiakkaat inatsisitigut pisortatigoortumillu ingerlatsinermi aaqqissuussaassusertik naapertorlugu isumaqatigiissutip matuma, naammassineqarnissaanut siuarsaanissaq, illersuinissaq nakkutiginninnissarlu siunertaralugu toqqammavissat attatiinnassavaat, nukittorsassavaat imaluunniit toqqammavissanik toqqaassapput imaluunniit pilersitsissapput, tassunga ilanngullugu siunertamut naleqquttoqartillugu ataatsimik arlalinnulluunniit namminersortumik suliaqartassapput. Namminersortumik suliassamik taama ittumik toqqaanermi imaluunniit pilersitsinermi naalagaaffiit isumaqatigiissummut peqataasut nunami inuit pisinnaatitaaffiinik suliaqarfiit inissisimanerannut tunngaviit eqqarsaatigineqassapput.

Naalagaaffiit isumaqatigiissummut peqataasut toqqammavissat taakku aalajangiiffiginissaannut tunngatillugu namminneq iliuseqarsinnaapput, taamaattoq minnerpaamik suliassaq ataaseq arlaannaannulluunniit attuumannngitsumik inissisimassaaq.

Innarluutillit pillugit Iisimasaqarfik Siunnersuisarfiutigisoq (IPIS) maannakkorpiaq suliaqarpoq, innarluutilinnut tunngasutigut suliniutinik siuarsaanissamut illersuinissamullu sammisunik. IPIS-ip suliat taakkua pitsaalluinnartumik isumagai. Kisianni IPIS ullumikkut ilutsimigut tassaangilaq sullivik arlaannaannulluunniit attuumannngitsoq, taamaammallu isumaqatigiissutip piviusunnngortinnissaanut atasumik nakkutiginninnissamik suliassaq isumagisinnaanagu.

Taamaammat isumaqatigiissutip ilannguffigineranut atatillugu artikel 33, imm. 2 qanoq ilanngunneqassanersoq, Kalaallit Nunaata eqqarsaatigisariaqassavaa. Tassa inatsisitigut pisortatigoortumillu ingerlatsinermi aaqqissuussaassuserput naapertorlugu, uagut qanoq, isumaqatigiissutip naammassineqarnissaanut nakkutiginnittussamik sullivimmik arlaannaannulluunniit attuumannngitsumik pilersitsinissarput imaluunniit toqqaanissarput eqqarsaatigissavarput.

Naalakkersuisut isumaqatigiissummi artikel 33, imm. 2-p ilanngunneqarneranut atatillugu, nakkutiginninnissamik akisussaaffiup suliaqartunut naapertuuttunut assigiinngitsunutinissinneqarsinnaanera oqaloqatigiissutigissavaat.

Sullivik arlaannaannulluunniit attuumannngitsoq isumaqatigiissutip naammassineqarnissaanik nakkutiginnittussaq, nakkutiginninnerminut atatillugu peqquneqarsinnaavoq, isumaqatigiissutip piviusunnngortinneqarniarnerata qanoq ingerlanera pillugu Inatsisartunut nalunaarusiortaqqullugu.

Aalajangiussassatut siunnersuutip takutippai, isummat eqqarsaasersuutillu Naalakkersuisut akuersaagaat. Taamaammat isumaqatigiissummi artikel 33, imm. 2-mik piviusunnngortitsiniarluni suliap ingerlateqqinneqarnerani, isummat taakkua akuersaarneqarnissaat Naalakkersuisunit anguniarneqarniarpoq. Siunnersuulli maanna taamma isikkoqartillugu tamakkiisumik akuersaarneqarsinnaanngilaq.

Taamaammat Naalakkersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuut ima allannngortinneqassasoq siunnersuutigaat:

”Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiisutaata piviusunnngortinniarnissaa pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik aamma isumaqatigiissutip piviusunnngortinniarnarata siuarsarnissaanik nakkutiginnissaanillu suliassap suliffimmit arlaannaannulluunniit attuumannngitsumit isumagineqarnissaanik siunnersuut. Pineqartup ineriartornera pillugu ukiumoortumik Inatsisartunut nalunaarusiortoqartassaaq.”

Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut inassutigaat siunnersuut ataatsimiititaliami oqaluuserineqassasoq.